

Ispitni katalog za državnu maturu
u školskoj godini 2019./2020.

VJERONAUK

Sadržaj

Uvod	5
1. Područja ispitivanja	5
2. Obrazovni ishodi.....	5
2.1. Temelji kršćanske vjere.....	6
2.2. Život i povijest Crkve.....	7
2.3. Kršćanska vjera i život u suvremenome svijetu.....	8
3. Struktura ispita.....	11
4. Tehnički opis ispita.....	12
4.1. Trajanje ispita	12
4.2. Izgled ispita i način rješavanja.....	12
4.3. Pribor.....	12
5. Opis bodovanja.....	13
6. Primjeri zadataka	14
6.1. Primjer zadatka višestrukoga izbora	14
6.2. Primjer zadatka kratkoga odgovora	14
6.3. Primjer zadatka produženoga odgovora.....	14
7. Priprema za ispit	15
7.1. Objašnjenje izbora obrazovnih ishoda	16

Napomena: Ispitni materijali iz Vjeronauka pisani su sukladno pravopisnoj normi hrvatskoga standardnog jezika (prema Hrvatskome pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, "<http://www.ihjj.hr/>" www.ihjj.hr, 2013.)

Uvod

Vjeronauk je na državnoj maturi izborni predmet. Ispitni katalog za državnu maturu iz Vjeronauka temeljni je dokument ispita u kojemu su navedeni i objašnjeni sadržaji, kriteriji te načini ispitivanja i vrednovanja znanja u školskoj godini 2019./2020.

Ispitni katalog usklađen je s odobrenim Nastavnim planom i programom za Vjeronauk u gimnazijama.¹

Ispitni katalog sadrži sedam poglavlja:

1. Područja ispitivanja
2. Obrazovni ishodi
3. Struktura ispita
4. Tehnički opis ispita
5. Opis bodovanja
6. Primjeri zadataka
7. Priprema za ispit.

U prvome i drugome poglavlju navedeno je što se ispituje u ispitu. U prvome su poglavlju navedena područja ispitivanja, a u drugome ključna znanja i vještine koje pristupnik² treba usvojiti.

U trećemu, četvrtome i petome poglavlju opisani su način ispitivanja, struktura i oblik ispita, vrste zadataka te način rješavanja i vrednovanja zadataka i ispitnih cjelina.

U šestome su poglavlju navedeni primjeri zadataka s detaljnim objašnjenjem, a u sedmome poglavlju objašnjeno je na koji se način treba pripremiti za ispit.

¹ Republika Hrvatska – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Hrvatska biskupska konferencija – Nacionalni katehetski ured, *Plan i program Katoličkoga vjeronauka za četverogodišnje srednje škole*, Zagreb, 2009., <http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3061>

² Termin pristupnik u ispitnome katalogu podrazumijeva rodnu razliku te se odnosi i na pristupnice i na pristupnike.

1. Područja ispitivanja

Ispitom iz Vjeronauka provjerava se pristupnikovo:

- poznavanje i razumijevanje temelja kršćanske vjere
- poznavanje i razumijevanje života i povijesti Crkve
- poznavanje i razumijevanje područja življenja kršćanske vjere u suvremenome svijetu.

2. Obrazovni ishodi

U ovome su poglavlju za svako područje ispitivanja navedeni obrazovni ishodi, odnosno konkretni opisi onoga što pristupnik mora znati i razumjeti da bi ostvario željeni rezultat u ispitu³ državne mature iz Vjeronauka.

Obrazovni ishodi prikazani su, radi bolje preglednosti, u tablicama.

U tablicama su detaljno razrađeni sadržaji koji će se ispitivati te obrazovni ishodi vezani uz pojedine sadržaje.

³ v. poglavlje 7.1. *Objašnjenje izbora obrazovnih ishoda*

2.1. Temelji kršćanske vjere

SADRŽAJI	OBRAZOVNI ISHODI
KRŠĆANSKA OBJAVA I SVETO PISMO	<ul style="list-style-type: none"> • navesti i objasniti pojam Objave • navesti primjere nadnaravne Objave iz Staroga i Novoga zavjeta • navesti načine prenošenja Objave • objasniti pojam, nastanak, povijesni i geografski okvir Biblije • opisati strukturu Biblije • navesti jezike kojima su pisane biblijske knjige te jezike i nazive prvih prijevoda Biblije • odrediti podjelu biblijskih knjiga prema glavnim književnim vrstama i za svaku od njih navesti primjer • prepoznati i primijeniti način citiranja biblijskih knjiga, poglavlja i redaka • protumačiti tvrdnju <i>Biblija je riječ Božja</i> • protumačiti značenje Biblije za kršćansku vjeru i život
BIBLIJSKA SLIKA BOGA I ISKUSTVO BOGA	<ul style="list-style-type: none"> • razlučiti i objasniti stadije procesa spoznaje Boga u Starome zavjetu kroz povijesne i društvene mijene • navesti bitna obilježja starozavjetne slike o Bogu na temelju Izl 3,13 • objasniti novost slike Boga kojega objavljuje Isus kroz svoje propovijedanje i djelovanje • navesti i protumačiti novozavjetna svjedočanstva vjere u Isusa kao Sina Božjega • prepoznati ključne momente objave trojedinoga Boga u Novome zavjetu • razlikovati autentičnu religioznost od religioznoga fanatizma i fundamentalizma • nabrojiti i objasniti mogućnosti (načine i mjesta) kršćaninova susreta s Bogom danas • objasniti narav i važnost sakramenata za kršćanski život • protumačiti iskustvo Božje milosti i spasenja na primjeru sakramenta pomirenja • navesti bitne elemente, učinke i važnost sakramenta pomirenja za kršćaninov život
ISUS KRIST – VRHUNAC OBJAVE	<ul style="list-style-type: none"> • navesti nekršćanske i kršćanske izvore koji govore o Isusu kao povijesnoj osobi • navesti izvore koji prikazuju Isusa Krista kao pravoga Boga i pravoga čovjeka • navesti osnovne povijesne činjenice o Isusu iz Nazareta • navesti ključne odrednice Isusova stila i programa djelovanja • navesti bitne poruke Isusova naučavanja • protumačiti značenje pojma Kraljevstva Božjega • navesti i objasniti razloge i smisao Isusove smrti • navesti događaje koji utemeljuju kršćansku vjeru u Kristovo uskrsnuće • protumačiti značenje Kristova uskrsnuća za vjeru i život kršćana • protumačiti kršćansku istinu da je Isus Krist jedini otkupitelj i jedini posrednik između Boga i ljudi
LJUBAV PREMA BOGU	<ul style="list-style-type: none"> • protumačiti sadržaj i važnost prve Božje zapovijedi • navesti i objasniti izraze štovanja Boga • definirati i protumačiti pojmove ateizma, agnosticizma i krivovjerja • navesti i objasniti oblike povrede vjere • protumačiti biblijsko značenje imena i njegovu važnost za shvaćanje druge Božje zapovijedi • objasniti značenje starozavjetnoga Božjega imena (tetragrama) JHWH – etimološki i funkcionalno • navesti načine povrede Božjega imena • protumačiti značenje dana Gospodnjega u Starome zavjetu • objasniti važnost nedjelje kao dana Gospodnjega

SADRŽAJI	OBRAZOVNI ISHODI
OBZORJA SLOBODE	<ul style="list-style-type: none"> • nabrojiti oblike i prepoznati vrste kršćanske molitve
KRŠĆANSKA NADA U BUDUĆNOST	<ul style="list-style-type: none"> • razlikovati i objasniti pojmove apokalipse i eshatologije • razlikovati i objasniti biblijsku i svjetovnu apokaliptiku • prepoznati biblijske apokaliptičke tekstove i njihova glavna obilježja • navesti i objasniti temeljne eshatološke pojmove (stvarnosti) • razlikovati i objasniti pojmove osobnoga suda, posljednjega suda i paruzije (drugi Kristov dolazak) • prepoznati i objasniti različite stavove s obzirom na očekivanje budućnosti • povezati kršćansko shvaćanje posljednjega suda s čovjekovom odgovornošću pred Bogom • objasniti značenje kršćanske istine da je spasenje u Isusu Kristu već ostvareno i još nije u svojoj punini • objasniti tvrdnju da je Marija pralik otkupljenoga čovjeka i novoga stvorenja

2.2. Život i povijest Crkve

SADRŽAJI	OBRAZOVNI ISHODI
ŽIVOT S CRKVI I U CRKVI	<ul style="list-style-type: none"> • navesti i objasniti značenje poukrsnih iskustava apostolske zajednice za nastajanje prve Crkve • navesti i objasniti četiri bitna posredništva Crkve u službi ostvarivanja Kraljevstva Božjega • navesti i objasniti važnost sakramenata kršćanske inicijacije za život kršćana • protumačiti univerzalnost i veze jedinstva Crkve • razlikovati službe i karizme u Crkvi i navesti primjere jednoga i drugoga • nabrojiti tri stupnja svetoga reda i objasniti značenje toga sakramenta za život Crkve • objasniti pojam Crkve kao zajedništva prema II. vatikanskome saboru • objasniti pojam, važnost i ciljeve ekumenizma
ZAJEDNICA KOJA OSLOBAĐA I SLUŽI – POVIJEST CRKVE	<ul style="list-style-type: none"> • opisati obilježja i strukturu prve kršćanske zajednice • objasniti značenje sv. Pavla za razvoj kršćanstva • navesti poteškoće s kojima se susretala prva Crkva u svojem okruženju (među Židovima, u susretu s antičkim svijetom i u Rimskome Carstvu) • navesti uzroke, posljedice i značenje progona Crkve u Rimskome Carstvu • objasniti pojam mučeništva i nabrojiti ranokršćanske mučenike na našim prostorima • objasniti značenje careva Konstantina i Teodozija za povijest Crkve • navesti i objasniti najvažnije doprinose Crkve društveno-kulturnomu razvoju u srednjem vijeku • navesti uzroke i posljedice križarskih ratova i inkvizicije • navesti uzroke i objasniti posljedice Istočnoga raskola 1054. godine • navesti temeljna obilježja pravoslavlja i razlike u odnosu na Katoličku crkvu • navesti glavna vjerovanja starih Hrvata prije pokrštenja (staroslavenska vjerovanja) • objasniti proces pokrštavanja Hrvata i razvoj kršćanstva na našem prostoru • povezati početke pismenosti u Hrvata s Crkvom

SADRŽAJI	OBRAZOVNI ISHODI
ZAJEDNICA KOJA OSLOBAĐA I SLUŽI – POVIJEST CRKVE	<ul style="list-style-type: none"> • objasniti značenje veza s papom za nastajanje hrvatske države • navesti zasluge pojedinaca iz redova Crkve u našem narodu na različitim područjima društvenoga života (Bartol Kašić, Ruđer Bošković, Augustin Kažotić, Andrija Kačić-Miošić, Juraj Haulik, Josip Juraj Strossmayer) • navesti uzroke te objasniti tijek i ishode Zapadnoga raskola • nabrojiti reformatore i objasniti glavne crte njihova nauka (Martin Luther, Jean Calvin, Ulrich Zwingli) • opisati nastanak i specifičnosti Anglikanske crkve • objasniti značenje Tridentskoga sabora u obnovi Crkve nakon reformacije • objasniti situaciju Crkve u vrijeme Francuske revolucije • objasniti djelovanje i poteškoće Crkve u doba prosvjetiteljstva, humanizma i renesanse • nabrojiti novosti koje Crkvi donosi II. vatikanski sabor • nabrojiti hrvatske svece i blaženike te navesti bitne podatke iz njihova života i djelovanja

2.3. Kršćanska vjera i život u suvremenome svijetu

SADRŽAJI	OBRAZOVNI ISHODI
ČOVJEK U POTRAZI ZA ŽIVOTNIM SMISLOM	<ul style="list-style-type: none"> • navesti kriterije na temelju kojih život izgleda smislenim ili besmislenim • navesti tumačenja različitih znanosti (filozofije, psihologije) i svjetonazora o patnji i smislu života (A. Camus, V. E. Frankl)
ČOVJEK – RELIGIOZNO BIĆE	<ul style="list-style-type: none"> • odrediti pojam religije i navesti njezine ključne odrednice • navesti osnovne pojavne oblike religioznosti • navesti temeljna pitanja na koja religija nastoji dati odgovor • protumačiti razliku između naravne i nadnaravne Objave • navesti objavljene religije • nabrojiti velike svjetske religije • razlikovati monoteističke i politeističke religije • imenovati zajedničkoga praoca triju velikih monoteističkih religija • navesti i protumačiti temeljne odrednice židovstva: svete spise, vjerovanje, kult i moral • navesti temeljna razdoblja židovske povijesti • navesti sličnosti i razlike između Pashe i Uskrsa • navesti i objasniti temeljne odrednice islama: utemeljitelja, svete spise, vjerovanje, kult i moral • navesti i objasniti pet stupova islama • protumačiti posebnost kršćanstva u odnosu na druge monoteističke religije • navesti četiri osnovna oblika dijaloga s nekršćanskim religijama
TAJNA STVARANJA – GOVOR ZNANOSTI I GOVOR VJERE	<ul style="list-style-type: none"> • razlikovati prirodoznanstveni i biblijski pristup stvarnosti i stvaranju svijeta i čovjeka • objasniti biblijski govor o postanku svijeta i čovjeka prema Post 1, 1-2, 4 b • protumačiti značenje pojma čovjek – slika Božja • objasniti procesualnost stvaranja i ulogu čovjeka kao sustvaratelja
POZIV NA SLOBODU	<ul style="list-style-type: none"> • navesti čimbenike koji utječu na razvoj osobnosti • razlikovati i protumačiti „slobodu od“ i „slobodu za“ • objasniti razliku između vanjske i unutarnje slobode • protumačiti poimanje i značenje Isusa kao osloboditelja

SADRŽAJI	OBRAZOVNI ISHODI
TEMELJNA OBILJEŽJA KRŠĆANSKE SLIKE O ČOVJEKU	<ul style="list-style-type: none"> objasniti značenje čovjeka kao osobe i subjekta na temelju biblijskoga teksta Post 1, 26 prepoznati u biblijskoj slici čovjeka uporište za međuljudske odnose razumjeti teološko i antropološko poimanje čovjeka kao stvorenoga, ranjenoga, spašenoga, etičkoga i besmrtnoga bića
ČOVJEK KAO MORALNO BIĆE	<ul style="list-style-type: none"> prepoznati različite definicije čovjeka u specifičnome poimanju pojedinih znanosti o čovjeku razlikovati i objasniti pojmove etike, morala i kršćanskoga morala navesti Zlatno pravilo moralnosti i objasniti njegovo univerzalno etičko značenje razlikovati i objasniti prirodni i objavljeni moralni zakon objasniti odnos vjere i morala navesti i objasniti temelj starozavjetnoga morala navesti i objasniti temelj novozavjetnoga morala razlikovati i objasniti pojmove „dobro“ i „vrijednost“ (vrednota) objasniti pojam savjesti i navesti oblike savjesti navesti i objasniti izvore moralnosti ljudskih čina navesti uvjete o kojima ovisi moralnost čovjekovih čina prepoznati sličnosti temeljnih moralnih zahtjeva u svjetskim religijama objasniti tvrdnju da je Isus Krist mjera kršćanske moralnosti protumačiti tvrdnju da je Bog najviše dobro navesti i objasniti pojam i vrste grijeha objasniti pojam krjeposti i razlikovati stožerne i bogoslovne krjeposti
MUŠKO I ŽENSKO STVORI IH	<ul style="list-style-type: none"> protumačiti značenje Drugoga biblijskoga izvješća o stvaranju čovjeka za kršćansko poimanje čovjeka kao muškarca i žene navesti i objasniti temelje na kojima počiva kršćansko shvaćanje spolnosti protumačiti važnost ljubavi kao norme ljudske spolnosti i odnosa među spolovima navesti i objasniti biblijsko utemeljenje sakramenta ženidbe objasniti narav i smisao braka i obitelji navesti preuvjete za valjano sklapanje sakramenta ženidbe navesti i objasniti bitna svojstva kršćanske ženidbe navesti i objasniti odrednice odgovornoga roditeljstva navesti i protumačiti povrede dostojanstva spolnosti, braka i obitelji
DOSTOJANSTVO LJUDSKOGA ŽIVOTA	<ul style="list-style-type: none"> objasniti temeljni kršćanski stav prema ljudskome životu navesti i objasniti povrede ljudskoga života protumačiti pojam bioetike te navesti područja kojima se bavi objasniti stav Crkve prema presađivanju organa i navesti opasnosti manipulacije u presađivanju organa navesti razloge zbog kojih sve što je znanstveno moguće na području biogenetike nije i moralno dopustivo navesti i objasniti razloge zbog kojih sve što je znanstveno moguće na području reproduktivne biologije nije i moralno dopustivo objasniti povezanost sakramenta bolesničkoga pomazanja i skrbi za zdravlje i život čovjeka objasniti biblijsko utemeljenje, značenje i učinke sakramenta bolesničkoga pomazanja

SADRŽAJI	OBRAZOVNI ISHODI
SUVREMENI ČOVJEK PRED PITANJEM BOGA	<ul style="list-style-type: none"> • razlikovati i objasniti pojmove sekularizacije i sekularizma • navesti i protumačiti uzroke religioznoga indiferentizma • navesti i objasniti oblike i uzroke iskrivljenih predodžaba o Bogu • objasniti posebnost i autentičnost kršćanskoga duhovnoga iskustva • protumačiti povezanost između čovjekove slobode i Božjega dopuštanja zla i patnje u svijetu prema Post 3 • navesti i objasniti kršćanski odgovor na problem patnje • navesti i protumačiti dokaze o Božjoj opstojnosti
LJUDSKI RAD I STVARALAŠTVO	<ul style="list-style-type: none"> • objasniti razliku i odnos između zvanja i zanimanja • protumačiti biblijsko shvaćanje i značenje rada • usporediti i protumačiti shvaćanje i vrednovanje rada u socijalnome nauku Crkve i u današnjem neoliberalnome kapitalizmu • navesti i objasniti ključne odrednice kršćanskoga socijalnog nauka • objasniti pojmove osobnoga i općega dobra i njihov odnos • objasniti pojam i uključnice etike poslovanja • objasniti kršćansko shvaćanje mira • protumačiti kršćanski nauk o pravednome miru i nužnoj obrani • prepoznati istinu, pravdu i mir kao putove ostvarivanja općega dobra
IZAZOVI ZNANSTVENO- TEHNIČKOGA NAPRETKA	<ul style="list-style-type: none"> • objasniti razliku između znanja i mudrosti • navesti i obrazložiti prednosti i opasnosti znanstveno-tehničkoga razvoja • prikazati i obrazložiti kriterije kršćanskoga stava u odnosu prema problemima i rizicima napretka • navesti i objasniti kriterij autentičnosti svakoga napretka • protumačiti kršćansko shvaćanje istine i obveze kršćana prema istini • navesti i razlikovati povrede istine

3. Struktura ispita

Ispit sadržava **40** zadataka.

Tablica 1. prikazuje strukturu ispita prema vrsti zadataka i područjima ispitivanja.

Tablica 1. Struktura ispita prema vrsti zadataka i područjima ispitivanja

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ ZADATAKA VIŠESTRUKOGA IZBORA	BROJ ZADATAKA KRATKOGA ODGOVORA	BROJ ZADATAKA PRODUŽENOGA ODGOVORA	UKUPNO
Temelji kršćanske vjere	9	4	2	15
Život i povijest crkve	5	3	1	9
Kršćanska vjera i život u suvremenome svijetu	11	3	2	16
UKUPNO	25	10	5	40

4. Tehnički opis ispita

4.1. Trajanje ispita

Ispit iz Vjeronauka traje **70 minuta** bez stanke.

Vremenik provedbe bit će objavljen na mrežnoj stranici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (www.ncvvo.hr).

4.2. Izgled ispita i način rješavanja

Pristupnik dobiva sigurnosnu vrećicu u kojoj su ispitna knjižica, list za odgovore i list za koncept.

Važno je pažljivo pročitati tekst općih uputa i tekst uputa za rješavanje zadataka i označavanje točnih odgovora.

Primjeri uputa za rješavanje pojedinih vrsta zadataka nalaze se u poglavlju *Primjeri zadataka*.

U zadacima zatvorenoga tipa (zadatci višestrukoga izbora) pristupnik mora označiti točne odgovore znakom X na listu za odgovore. Ako pristupnik označi više od jednoga odgovora, zadatak će se bodovati s 0 (nula) bodova bez obzira na to što je među označenima i točan odgovor.

U zadacima otvorenoga tipa pristupnik mora odgovoriti kratkim odgovorom riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom (zadatci kratkoga odgovora) ili odgovoriti s nekoliko rečenica (zadatci produženoga odgovora) na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Ako pristupnik pogriješi, treba precrtati netočan odgovor, staviti ga u zagradu, napisati točan odgovor i staviti skraćeni potpis pored točnoga odgovora.

Pristupnik se može koristiti listom za koncept tijekom pisanja ispita, ali svoj odgovor mora čitko upisati na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Prilikom rješavanja zadataka otvorenoga tipa pristupnik se može koristiti listom za koncept, ali svoj odgovor mora čitko upisati na za to predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

4.3. Pribor

Tijekom pisanja ispita iz Vjeronauka dopušteno je upotrebljavati isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

5. Opis bodovanja

Pristupnik u ispitu može ostvariti **45** bodova.

Broj bodova prema vrstama zadataka i područjima ispitivanja prikazan je u tablici 2.

Tablica 2. Broj bodova prema vrsti zadataka i područjima ispitivanja

PODRUČJE ISPITIVANJA	BROJ BODOVA (ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA)	BROJ BODOVA (ZADATCI KRATKOGA ODGOVORA)	BROJ BODOVA (ZADATCI PRODUŽENOGA ODGOVORA)	UKUPNO
Temelji kršćanske vjere	9	4	4	17
Život i povijest crkve	5	3	2	10
Kršćanska vjera i život u suvremenome svijetu	11	3	4	18
UKUPNO	25	10	10	45

Opis bodovanja za svaku vrstu zadataka prikazan je u tablici 3.

Tablica 3. Opis bodovanja za svaku vrstu zadatka

PODRUČJE ISPITIVANJA	ZADATAK VIŠESTRUKOGA IZBORA
Zadatak višestrukoga izbora	1 bod – točan odgovor 0 bodova – netočan odgovor ili odgovor nije označen
Zadatak kratkoga odgovora	1 bod – točan odgovor 0 bodova – netočan odgovor ili odgovor nije naveden
Zadatak produženoga odgovora	2 boda – navedeni su svi elementi točnoga odgovora 1 bod – navedeni su samo neki elementi točnoga odgovora 0 bodova – netočan odgovor ili odgovor nije naveden

6. Primjeri zadataka

U ovome su poglavlju navedeni primjeri zadataka. Uz svaki primjer zadatka ponuđeni su uputa, točan odgovor, obrazovni ishod i način bodovanja.

6.1. Primjer zadatka višestrukoga izbora

U sljedećemu zadatku od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Tko je zajednički praotac triju velikih monoteističkih religija?

- A. Abraham
- B. David
- C. Ilija
- D. Mojsije

TOČAN ODGOVOR: A

OBRAZOVNI ISHOD: imenovati zajedničkoga praoca triju velikih monoteističkih religija

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora

6.2. Primjer zadatka kratkoga odgovora

U sljedećemu zadatku odgovorite kratkim odgovorom (riječu, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovor upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

Koji se kršćanski blagdan smatra blagdanom ustanovljenja Crkve? _____

TOČAN ODGOVOR: Duhovi ili Pedesetnica

OBRAZOVNI ISHOD: navesti i objasniti značenje poukrsnih iskustava apostolske zajednice za nastajanje prve Crkve

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor ili odgovor nije naveden

6.3. Primjer zadatka produženoga odgovora

U sljedećemu zadatku odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovor upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

Objasnite obilježja židovskoga blagdana Pashe i kršćanskoga blagdana Uskrsa.

MODEL TOČNOGA ODGOVORA: Pasha je najveći blagdan Židova. Židovi se toga dana sjećaju dana izlaska iz egipatskoga ropstva. Pasha je za Židove **dan oslobođenja od egipatskoga ropstva**. Uskrs je za kršćane najveći blagdan. Kršćani toga dana slave Kristovu pobjedu nad smrću i oslobođenje od smrti.

BODOVANJE:

2 boda – navedena su dva elementa točnoga odgovora

(1. Pasha je najveći blagdan Židova / sjećanje na izlazak iz egipatskoga ropstva / dan oslobođenja od egipatskoga ropstva.

2. Uskrs je za kršćane najveći blagdan / Kršćani toga dana slave Kristovu pobjedu nad smrću i oslobođenje od smrti.)

1 bod – naveden je jedan element točnoga odgovora

(1. Pasha je najveći blagdan Židova / sjećanje na izlazak iz egipatskoga ropstva / dan oslobođenja od egipatskoga ropstva.

ili

2. Uskrs je za kršćane najveći blagdan / Kršćani toga dana slave Kristovu pobjedu nad smrću i oslobođenje od smrti.)

0 bodova – netočan odgovor ili odgovor nije naveden

OBRAZOVNI ISHOD: navesti sličnosti i razlike između Pashe i Uskrsa

7. Priprema za ispit

Za ispit se treba pripremiti uz pomoć udžbenika i ovdje navedene literature.

Popis obrazovnih ishoda za svako područje ispitivanja pristupniku može služiti za provjeru usvojenoga znanja.

Dobro poznavanje načina ispitivanja znatno će pomoći pristupniku da uspješno riješi zadatke u ispit.

Pristupniku se savjetuje:

- proučavanje područja ispitivanja te primjera zadataka
- rješavanje provedenih ispita.

Literatura za nastavnike:

M. Periš – M. Vučica – D. Vuletić, *Dođi i vidi 1. Udžbenik katoličkoga vjeronauka za prvi razred srednjih škola*, Salesiana, Zagreb, 2019.

V. Gadža – N. Milanović – R. Paloš – D. Vuletić, *Odvažni svjedoci. Vjeronaučni udžbenik za drugi razred srednje škole*, Salesiana, Zagreb, 2016.

D. Čaplar – D. Kustura – I. Živković, *Životom darovani. Udžbenik katoličkoga vjeronauka za 3. razred srednjih škola*, KS, Zagreb, 2010.

A. T. Filipović – M. M. Gadža – S. V. Gadža – A. Matković – S. N. Radinović – M. Vučica, *Svjetlom vjere. Udžbenik katoličkoga vjeronauka za 4. razred srednjih škola*, KS, Zagreb, 2009.

X. Léon-Dufour (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, KS, 1969. *Katekizam katoličke Crkve*, Hrvatska biskupska konferencija, 1994.

Alexander i sur. (ur.): *Biblijski priručnik – mala enciklopedija*, KS i GZH, Zagreb, 1989.

Franzen, A., *Pregled povijesti Crkve*, Zagreb, KS, 1993.

Lujić, B., *Isusova otvorena antropologija*, KS, Zagreb, 2005.

Matulić, T., *Bioetika*, GK, Zagreb, 2001.

Muggeridge, M., *Isus – čovjek koji živi*, KS, Zagreb, 1995.
 Nemet, L., *Teologija stvaranja*, KS, Zagreb, 2003.
 Staguhan, G., *Kratka povijest svjetskih religija*, Mozaik knjiga, Zagreb, 2004.
 Šanjek, F., *Kršćanstvo na hrvatskom prostoru*, Zagreb, KS, 1991.
 Valjan, V., *Bioetika*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2004.
 Valjan, V., *Spolni, ženidbeni i bračni moral*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2002.

Literatura i tekstovi za učenike:

V. Gadža – N. Milanović – R. Paloš – M. Vučica – D. Vuletić, *Tražitelji smisla*. Vjeronaučni udžbenik za prvi razred srednje škole, Salesiana, Zagreb, 2016.
 V. Gadža – N. Milanović – R. Paloš – D. Vuletić, *Odvážni svjedoci*. Vjeronaučni udžbenik za drugi razred srednje škole, Salesiana, Zagreb, 2016.
 Biblijski tekstovi:
 – knjiga Postanka 1. – 3. poglavlje (Post 1-3)
 – iz Evanđelja: Isusovo rođenje, muka, smrt i uskrsnuće, prisposode o Božjem milosrđu i kraljevstvu Božjem (barem dva primjera), zapovijedi ljubavi (Lk 10, 27) te Isusov odnos prema grješnicima (Lk 7, 36–50)
 – Dj 1 – 5
 – poslanica Hebrejima 1. poglavlje (Hebr 1, 1)
 D. Čaplar – D. Kustura – I. Živković, *Životom darovani*. Udžbenik katoličkoga vjeronauka za 3. razred srednjih škola, KS, Zagreb, 2010.
 A. T. Filipović – M. M. Gadža – S. V. Gadža – A. Matković – S. N. Radinović – M. Vučica, *Svjetlom vjere*. Udžbenik katoličkoga vjeronauka za 4. razred srednjih škola, KS, Zagreb, 2009.

7.1. Objašnjenje izbora obrazovnih ishoda

Obrazovni ishodi koji se provjeravaju na državnoj maturi određeni su uz pretpostavku da se Vjeronauk u gimnazijama održava dva sata tjedno kao što je predviđeno *Ugovorom između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture i Provedbenim ugovorom o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske biskupske konferencije*.

Autori ovoga kataloga ipak su vodili računa o činjenici da se Vjeronauk u većini gimnazija u Republici Hrvatskoj održava samo jedan sat tjedno. Zato smatraju da se neki vrijedni, ali ovakvim ispitom teško mjerljivi obrazovni ishodi ne provjeravaju na državnoj maturi. Navedeni ishodi posebno su naznačeni u ovome dodatku.

Obrazovni ishodi koji se neće provjeravati na državnoj maturi

TEMELJ KRŠĆANSKE VJERE

- uočiti odnos Božje objave i čovjekova odgovora na nju
- protumačiti biblijsku poruku kroz odnos čovjeka i Boga te međuljudske odnose
- otkriti utjecaje biblijskih motiva na suvremenu kulturu i navesti primjere iz književnosti, umjetnosti i arhitekture
- objasniti Isusov stav bezuvjetnoga prihvaćanja svakoga čovjeka
- protumačiti što znači živjeti u skladu s vjerom u Isusa Krista
- uočiti vrijednost spasenja čovjeka, stvorenja i svijeta, ostvarenoga u Isusu Kristu
- uočiti povezanost molitve i života
- prepoznati važnost doprinosa mladih u liturgijskim slavljinama Crkve
- prepoznati biblijsko utemeljenje i mogućnosti dobrovoljnoga kršćanskog služenja

- prepoznati vjeru kao nadnaravni Božji dar i čovjekov odgovor koji uključuje svjesno i slobodno predanje Bogu
- ustanoviti utjecaj znanstvene prognostike na vlastito očekivanje budućnosti
- uočiti povezanost kršćanske nade u dovršenje i oblikovanje vlastitoga života

ŽIVOT I POVIJEST CRKVE

- prepoznati doprinos Crkve u razvoju znanosti i demokracije te njezino zalaganje za socijalnu pravdu
- prepoznati razloge stradanja Crkve u vrijeme totalitarnih sustava (nacizam, komunizam) i tijekom Domovinskoga rata

KRŠĆANSKA VJERA I ŽIVOT U SUVREMENOME SVIJETU

- objasniti povezanost načina života i životnih ciljeva s pitanjem smisla života
- ispitati odnos pojedinih velikih religija prema socijalnoj, kulturnoj i političkoj stvarnosti
- navesti primjere poznatih znanstvenika koji su bili osvjedočeni vjernici
- zauzeti osobni stav prema činjenici da je Bog povjerio svijet čovjeku na odgovorno upravljanje
- objasniti razliku između zrele i nezrele osobnosti
- objasniti ulogu prijateljstva u procesu razvoja osobnosti
- navesti čimbenike koji pomažu ostvarenju prijateljstva i one koji ga onemogućuju
- navesti razliku i obilježja zaljubljenosti i ljubavi
- navesti najčešće poteškoće i dileme adolescentne dobi
- prepoznati obitelj kao temelj za razvoj osobnosti

- usporediti i kritički propitati vladajuće vrednote u obitelji i izvan nje
- uočiti povezanost između adolescentne krize i različitih oblika bijega od stvarnosti
- prepoznati opravdanost težnje za slobodom i razlikovati načine shvaćanja slobode
- protumačiti biološku, psihološku i društvenu uvjetovanost slobode
- uočiti povezanost slobode i tolerancije
- objasniti slobodu kao čovjekov poziv i vrhunsko ostvarenje
- uočiti smisao čovjekove slobode na temelju Objave
- objasniti razliku između biblijskoga i suvremenih poimanja čovjeka
- prepoznati društvene utjecaje na oblikovanje kriterija određivanja dobra i zla
- prepoznati razliku između spola i spolnosti (seksualnosti)
- protumačiti kršćansku obvezu promicanja ljudskoga života
- navesti primjere doprinosa poznatih kršćana u skrbi za bolesne
- navesti načine na koje treba čuvati i promicati vlastito i tuđe zdravlje
- objasniti uzroke i posljedice najučestalijih autodestruktivnih ponašanja mladih te navesti najučinkovitije načine prevencije takvih ponašanja
- prepoznati različite pristupe problemu patnje u suvremenih ljudi
- prepoznati načela i koncepte kojima se nastoji etički ovladati problemima napretka
- prepoznati doprinos kršćana rješavanju problema znanstveno-tehničkoga napretka

